

Bibliography

1. Офіційний сайт Державної служби геології та надр України. URL: <https://www.geo.gov.ua/?s=%D0%91%D0%B0%D0%BB%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BE%D0%B2%D1%96+%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D0%B0%D1%81%D0%B8+%D0%B7%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7%D0%BD%D0%BE%D1%97+%D1%80%D1%83%D0%B4%D0%B8>, (Accessed 06 October 2023).
2. Портал даних видобувної галузі України. URL: <https://www.eiti.gov.ua/resursi-rozvidka-ta-vidobuvannya/rudi-zaliza/>, (Accessed 06 October 2023).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-361-3-66>

PROSPECTIVE WAYS OF INCREASING THE OPERATIONAL EFFICIENCY OF UKRAINIAN COAL MINES: CASE STUDY PRJSC POKROVSKE COLLIERY

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ОПЕРАЦІЙНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВУГІЛЬНИХ ШАХТ УКРАЇНИ, НА ПРИКЛАДІ ПРАТ Ш/У ПОКРОВСЬКЕ

Sakhno I.G.

*DSc (Engineering), Professor,
LLC "Technical university
"Metinvest polytechnic",
Zaporizhzhia, Ukraine*

Сахно І.Г.

*д.т.н., професор,
ТОВ «Технічний університет
«Метінвест політехніка»,
м. Запоріжжя, Україна*

Sakhno S.V.

*PhD (Engineering), Associate
Professor, LLC "Technical
university "Metinvest polytechnic",
Zaporizhzhia, Ukraine*

Сахно С.В.

*к.т.н., доцент,
ТОВ «Технічний університет
«Метінвест політехніка»,
м. Запоріжжя, Україна*

Енергетична криза в Європі, що викликана війною в Україні, призвела до корінного перегляду концептуальних засад створення енергетичної стабільності в світі. Диверсифікація енергетичних джерел і потоків призвела до зміни логістичних ланок, балансу ресурсів, що продукують електричну енергію. Теплова генерація з «зелених» джерел

в найближчій час не в змозі забезпечити потреби населення. Саме тому знов актуальним стає використання органічних мінеральних ресурсів, і, насамперед, вугілля. Це підтверджується зростанням світового рівня видобутку і споживання вугілля.

Зазначені проблеми напряму стосуються України, а енергетична залежність держави ще більше загострює це питання. Враховуючі наявність великої кількості власних ресурсів вугілля при недостатніх запасах нафти і газу, а також низьких потужностях відновлювальних джерел енергії, можна дійти висновку, що в найближчій перспективі лише вугілля може забезпечити енергетичну незалежність країни. Щодо затребуваності коксівного вугілля, то в найближчі роки, не дивлячись на активний розвиток «зеленої» металургії, альтернатив його використання в Україні не передбачається.

Шахтоуправління «Покровське», що входить до активів «Метінвест Покровськвугілля» є кращим вуглевидобуваючим підприємством України і забезпечує близько 30% видобутку вугілля. Проектні роботи на підприємстві ведуться в руслі сучасних світових тенденцій, з використанням стратегічних рішень достатньої глибини і перспективи. В шахті використовується сучасна техніка, в тому числі від світових брендів гірничої машинобудівної індустрії. В цих напрямках «вузьких місць» підприємство не має. Однак, стратегія «безперервних покращень», яка є концептуальною засадою менеджменту на підприємствах Групи Метінвест, вимагає постійного покращення операційної ефективності.

Основними викликами, пов'язаними з операційним менеджментом шахт, згідно з дослідженнями Дітера Гертнера та ін. [1] є в першу чергу необхідність гнучкого і швидкого реагування на зміни і ефективного управління простоями.

Дослідження [1], показало, що ефективність експлуатації вуглевидобувного підприємства визначається як «зовнішніми» факторами, такими як геополітичні процеси, світові енергетичні тренди, запит електростанцій і заводів, так і «внутрішніми» факторами, такими як геологія, технологія робіт, планування гірничих робіт, логістика і управління складами. Оскільки зовнішні фактори є некерованими, для підвищення операційної ефективності шахт необхідно оптимізувати процеси видобутку корисних копалин, підвищувати їх гнучкість, шукати резерви подальшого скорочення витрат без втрат якості, продуктивності і безпеки.

Оптимізація процесів видобутку передбачає скорочення планових і позапланових зупинок і збільшення коефіцієнта машинного часу

очисного обладнання. Попит на вугілля має коливальний характер, тому збільшення гнучкості в першу чергу означає скорочення часу відгуку, оперативну оцінку дії реагування з огляду на її вплив на інші поточні і планові процеси та планування простоїв. Резерви скорочення витрат криються як в організаційних рішеннях (удосконалення системи ремонту обладнання власними силами, підвищення ресурсу машин і механізмів за рахунок якісного обслуговування і моніторингу роботи і т. ін.) так і в інжинірингових.

Автори статті [2] описують два основні рішення, що реалізуються в зазначених вище напрямках на Рейнських родовищах вугілля:

- системи керування виїмковими машинами;
- системи відстеження і управління транспортними потоками.

Для умов українських шахт значним резервом зниження витрат є повторне використання дільничних виробок [3, 4] і зниження обмеження видобутку по газовому чиннику, що може бути забезпечено охороною виробок литими смугами і використанням комбінованих систем розробки з прямоточним провітрюванням.

Таким чином, проведений аналіз дозволяє визначити наступні перспективні напрямки підвищення операційної ефективності (без врахування управлінських і менеджерсько-організаційних рішень):

- скорочення планових витрат часу (простоїв) і непланових витрат (аварійних простоїв) очисного обладнання;
- оптимізація логістичних ланцюгів і транспортних потоків;
- скорочення споживання електричної енергії на виїмковій дільниці і зниження зносу обладнання;
- максимальне використання внутрішніх резервів для ремонту обладнання та подовження його ресурсу;
- оптимізація технологічної схеми очисних робіт.

В умовах воєнного часу, очевидно, основною метою підприємства є збереження ресурсної бази, кадрового потенціалу, робочого стану основних систем з одночасною мінімізацією капітальних витрат, виплат зовнішнім підрядним організаціям і т. ін. В таких умовах актуальності набувають заходи, що ґрунтуються на принципах «ощадливого виробництва», а інноваційні проекти, що потребують значних інвестицій приречені на заморожування.

Тому світові тенденції скорочення простоїв очисного обладнання і споживання електроенергії на виїмковій дільниці за допомогою: підвищення рівня автоматизації (щонайменше до SCADA системи); впровадження систем автоматизованого управління механізованим кріпленням, блоків керування з людино-машинний інтерфейсом;

використання конвеєрів з частотно-регульованими приводами – зараз не на часі.

Проте достатньо перспективним є розробка заходів, що забезпечують повторне використання дільничних виробок. Позитивний досвід впровадження подібних технологічних рішень за рахунок комбінованих кріпильних систем, що включають литі смуги з Бі-кріплення, сталевополімерні і канатні анкери і піддатливе рамне кріплення на ш/у «Покровське» є. Масштабування цього досвіду дозволить отримати ефективний резерв підвищення операційної ефективності вугільних шахт України.

Перелік використаних джерел

1. Gärtner, D., Hempel, R. Rosenberg H. Operations management systems in RWE Power AG's opencast mines World of Mining – Surface & Underground. 2013 (65). №. 6. P. 2–11.

2. Gärtner, D. & Hempel, R. Überwachung und Steuerung der Prozesse in den Braunkohlentagebauen im Rheinland. – Der Braunkohlentagebau; Springer-Verlag. 2009. P. 391–408.

3. Sakhno, I., Sakhno, S., & Vovna, O. (2020). Assessing a risk of roof fall in the development mine workings in the process of longwall coal mining in terms of Ukrainian mines. Mining of Mineral Deposits, 14(1), 72–80. <https://doi.org/10.33271/mining14.01.072>

4. Sakhno, I. G., Sakhno, S. V., & Kamenets, V. I. (2022). Stress environment around head entries with pillarless gobside entry retaining through numerical simulation incorporating the two type of filling wall. IOP Conference Series: Earth and Environmental Science, 1049(1), 012011.